

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญ

ด้วยการที่ทรัพยากรมีจำนวนจำกัดตามที่หลักเศรษฐศาสตร์ได้กล่าวไว้ ดังนั้น การบริหารจัดการทรัพยากรที่มีจำนวนจำกัดนั้นให้เกิดประโยชน์สูงสุดนั้นถือเป็นสิ่งสำคัญเป็นอย่างมาก มนุษย์ถือเป็นทรัพยากรชนิดหนึ่งเรียกว่า “ทรัพยากรบุคคล” ซึ่งหากการบริหารจัดการทรัพยากรบุคคลโดยที่สามารถเพิ่มคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้นถือว่าการบริหารจัดการนั้นประสบความสำเร็จ ซึ่งการมีคุณภาพชีวิตที่ดีนอกจากการมีปัจจัยสี่เป็นสิ่งที่ถือว่ามีคุณภาพชีวิตที่ดีแล้ว การศึกษาก็เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่บ่งบอกและเป็นตัวช่วยในการพัฒนาตนเอง ไปสู่เป้าหมายที่พึงปรารถนาและการศึกษายังเป็นปัจจัยสำคัญในการเสริมสร้างคนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ฉะนั้นการพัฒนาคนเพื่อไปพัฒนาประเทศชาติให้อยู่รอดและได้เปรียบในการแข่งขันจึงถือเป็นภารกิจทุกภาคส่วนของสังคม เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2541,163) กล่าวว่า ดัชนีความเจริญรุ่งเรืองของประเทศใดก็ตามขึ้นอยู่กับ “ปัญญา” ของคนในชาติส่งผลให้ “การศึกษา” มีความสำคัญมากที่สุด ในการกำหนดอนาคตของประเทศจากคำกล่าวข้างต้น แสดงให้เห็นว่า การศึกษามีบทบาทสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ให้ตรงกับความต้องการของภาคแรงงานจากองค์กรต่างๆ ฉันทลักษณ์ อจาหาญ (2555,95) กล่าวว่า “การศึกษาก็นับว่าเป็นตัวชี้วัดหนึ่งของคุณภาพของคน ซึ่งทั่วโลกจะถือว่า ประเทศใดที่มีอัตราการศึกษากายในประเทศและระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานอยู่ในระดับสูง นับว่าคนในประเทศนั้นมีคุณภาพสูง เช่น แคนาดา อังกฤษ สหรัฐอเมริกา เป็นต้น ซึ่งการศึกษอาจเป็นสิ่งที่ทำให้คนมีระดับวุฒิภาวะทางกายและใจที่ได้รับการยกระดับสูงขึ้น” ดังนั้นการที่บุคคลจะประสบความสำเร็จในชีวิตจำเป็นที่จะต้องมีการศึกษาควบคู่ไปพร้อมกับคุณภาพชีวิตที่ดี

คุณภาพชีวิตที่ดีนั้นเป็นสิ่งทุกคนต้องการ เช่น การมีสังคมที่ดี สภาพแวดล้อมที่ดีและสุขภาพที่ดี เป็นต้น ซึ่งคุณภาพที่ดีเป็นสิ่งสำคัญต่อการดำเนินชีวิตของบุคคล และยังเป็นเป้าหมายหลักของการพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าอีกด้วย องค์การอนามัยโลก(The WHOQOL Group ,1994) ได้ให้

ความหมายของคุณภาพชีวิต คือ การรับรู้ถึงความพึงพอใจและการรับรู้ถึงสถานะของบุคคลในการดำเนินชีวิตในสังคม โดยสัมพันธ์กับเป้าหมายและความคาดหวังของบุคคลภายใต้ วัฒนธรรม ค่านิยม มาตรฐานของสังคมและสิ่งอื่นๆที่เกี่ยวข้อง เช่น บริการและสวัสดิการต่างๆ ที่บุคคลได้รับรวมถึงสังคม และการเมืองการปกครองที่บุคคลนั้นอาศัยอยู่ ดังนั้นการมีคุณภาพชีวิตที่ดีจึงหมายถึง การรับรู้สถานการณ์ทางด้านร่างกาย จิตใจ ความสัมพันธ์ทางสังคมและสภาพแวดล้อม รวมถึงการรับรู้ถึงความพึงพอใจในการดำรงชีวิตของแต่ละบุคคล เช่น การไม่มีโรคภัยไข้เจ็บหรือปัญหาด้านสุขภาพที่เป็นอุปสรรคในการศึกษาเล่าเรียน การผ่อนคลายทางจิตใจ การพึงพอใจในผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การได้รับการสนับสนุนจากครอบครัวและเพื่อน รวมถึงการรับรู้ถึงสภาพการณ์และพึงพอใจกับสภาพแวดล้อมที่บุคคลดำรงอยู่ การที่จะทำให้บุคคลได้ใช้ชีวิตในการศึกษายู่กับสิ่งที่ตนเองพึงพอใจก็ จะทำให้มีสภาพจิตใจและอารมณ์ที่ดีเป็นการแสดงถึงการมีคุณภาพชีวิตที่ดีของบุคคล และยังส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการที่ดีตามไปด้วย จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่สถาบันจะต้องศึกษาและหาหนทางที่ทำให้เกิดความสอดคล้องต้องกันของความพึงพอใจบุคคลหรือนักศึกษากับสถาบันเพื่อนำไปสู่ผลสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ เช่น การสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนที่ดี การประกอบอาชีพหรือการมีงานทำที่ดี เป็นต้น

คุณภาพชีวิตของนักศึกษาจะเห็นได้ว่าเป็นส่วนหนึ่งสำคัญในการที่จะสร้างและพัฒนาทรัพยากรบุคคลให้ตรงต่อความต้องการขององค์กรต่างๆหรือเป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ ทั้งนี้เป็นผลสืบเนื่องมาจากการรวมกลุ่มทางการค้าอันหมายถึงประเทศไทยจะต้องมีการเตรียมการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีความสามารถ ซึ่งนอกจากบุคคลจะต้องมีความรู้ความสามารถ ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านทางด้านต่างๆโดยไม่จำกัดสาขาแล้ว มนุษย์จำเป็นจะต้องมีความรู้ความสามารถทางด้านภาษาอีกด้วย เพื่อเป็นการเสริมสร้างความเข้มแข็งต่อระบบเศรษฐกิจและสามารถแข่งขันกับต่างประเทศหรือระดับนานาชาติ โดยคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ได้เล็งเห็นความสำคัญของการศึกษาโดยเน้นให้นักศึกษาสามารถประยุกต์ใช้ความสามารถทางด้านภาษาอังกฤษ บูรณาการให้เข้ากับวิชาเศรษฐศาสตร์ ด้วยเหตุนี้เองคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่จึงได้เปิดหลักสูตรเศรษฐศาสตร์ปริญญาตรี-โท (สองภาษา) ขึ้นในปีการศึกษา 2549 โดยจัดการเรียนการสอนเป็นหลักสูตรสองภาษา (Bilingual) ซึ่งการสอนในกระบวนกรวิชาของคณะเศรษฐศาสตร์จะเรียนเป็นภาษาอังกฤษ ส่วนกระบวนวิชานอกคณะเศรษฐศาสตร์จะเรียนเป็นภาษาไทย โดยเรียนกระบวนวิชาในระดับปริญญาตรีทั้งหมดไม่น้อยกว่า 144 หน่วยกิต และเรียนกระบวนวิชาในระดับปริญญาโทไม่น้อยกว่า 42 หน่วยกิต ซึ่งกำหนดให้เรียนระดับ ปริญญาตรี 3.5 ปี และเรียนในระดับปริญญาโท 1.5 ปี โดยจัดแผนการศึกษาเป็นสองแบบ คือ แบบ 1 ก เลือกรับปริญญาโท มีจำนวนกระบวนวิชาภาคทฤษฎี

จำนวน 10 ภาควิชา จำนวน 30 หน่วยกิต และ ก2 เลือกทำทำวิทยานิพนธ์ มีจำนวนภาควิชา
 ภาควิชาจำนวน 12 ภาควิชา จำนวน 42 หน่วยกิต และสอบผ่านเกณฑ์ภาษาต่างประเทศตาม
 เงื่อนไขของบัณฑิตวิทยาลัย แบบ 2 ข เลือกทำการค้นคว้าแบบอิสระ มีจำนวนภาควิชา
 จำนวน 12 ภาควิชา จำนวน 36 หน่วยกิต ค้นคว้าแบบอิสระ จำนวน 6 หน่วยกิต รวมทั้งสิ้น 42
 หน่วยกิต โดยจำเป็นต้องสอบประเมินความรู้และสอบผ่านเกณฑ์ภาษาต่างประเทศตามเงื่อนไข
 ของบัณฑิตวิทยาลัย มีระยะเวลาเรียนรวมตลอดหลักสูตร 5 ปี โดยมีค่าธรรมเนียมการศึกษาเป็นแบบ
 เหม่าจ่าย ภาคการศึกษาปกติภาคละ 35,000 บาท และภาคฤดูร้อนภาคละ 17,500 บาท

รูปแบบการรับนักศึกษาคณะเศรษฐศาสตร์ หลักสูตรตรี-โท (สองภาษา) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
 มีดังนี้ ร้อยละ 50 ของจำนวนนักศึกษาทั้งหมดมาจากการสอบคัดเลือกนักเรียนในเขตพื้นที่ภาคเหนือ
 (โคกตา) ร้อยละ 30 ของจำนวนนักศึกษาทั้งหมดมาจากส่วนกลาง และร้อยละ 20 ของจำนวนนักศึกษา
 ทั้งหมดมาจากโครงการพิเศษ

จากสถิติจำนวนนักศึกษาคณะเศรษฐศาสตร์หลักสูตรตรี-โท (สองภาษา) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
 ปีการศึกษา 2549-2555 พบว่าจำนวนนักศึกษาที่สำเร็จตามหลักสูตรมีจำนวนน้อยกว่ามาก เมื่อ
 เปรียบเทียบกับจำนวนนักศึกษาของนักศึกษาที่รับเข้ามาในรุ่นปีการศึกษาเดียวกันรวมถึงการตัดสินใจ
 เลือกศึกษาต่อระดับปริญญาโทมีจำนวนน้อยกว่าครึ่งของนักศึกษาที่สำเร็จในระดับชั้นปริญญาตรี
 ไม่ได้ขึ้นไปตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตรที่ต้องการให้นักศึกษาสำเร็จปริญญาตรีและปริญญาโท
 ภายในระยะเวลา 5 ปี ดังตารางที่ 1.1

ตารางที่ 1.1 แสดงสถิติจำนวนนักศึกษาคณะเศรษฐศาสตร์ หลักสูตรตรี-โท (สองภาษา) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ปีการศึกษา 2549-2555

ปีการศึกษา	จำนวนนักศึกษา แรกเข้า	จำนวนนักศึกษา คงเหลือในปี การศึกษานั้นๆ	จำนวนนักศึกษาที่ สำเร็จการศึกษา ปริญญาตรี	จำนวนนักศึกษา ที่ศึกษาต่อ ปริญญาโท	จำนวนนักศึกษาที่ สำเร็จการศึกษา ปริญญาโท	หมายเหตุ	
						นักศึกษาระดับปริญญาตรี	นักศึกษาระดับปริญญาโท
2549	51	15	15	9	8	ลาออก 36 คน (70.6%)	ลาออก 1 คน (11.1%)
2550	250	119	119	109	46	ลาออก 131 คน (52.4%)	ลาออก 16 คน (14.7%) พ้นสภาพนักศึกษา 15 คน (13.7%) อยู่ระหว่างทำวิทยานิพนธ์ 28 คน (25.7%) อยู่ระหว่างทำค้นคว้าอิสระ 4 คน (3.7%)
2551	150	90	90	55	2	ลาออก 60 คน (40%)	ลาออก 9 คน (16.4%) พ้นสภาพนักศึกษา 1 คน (1.8%) อยู่ระหว่างทำวิทยานิพนธ์ 37 คน (67.3%) อยู่ระหว่างทำค้นคว้าอิสระ 6 คน (10.9%)
2552	96	78	78	43	-	ลาออก 18 คน (18.75%)	ลาออก 2 คน (4.6%) พ้นสภาพนักศึกษา 3 คน (7%) อยู่ระหว่างการเรียนกระบวนวิชา 38 คน (88.4%)
2553	58	43	-	-	-	ลาออก 15 คน (25.9%)	
2554	51	38	-	-	-	ลาออก 13 คน (25.5%)	
2555	96	96	-	-	-		

ที่มา: งานบริการนักศึกษา คณะเศรษฐศาสตร์ (หลักสูตรตรี-โทสองภาษา) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ปีการศึกษา 2555

จากข้อมูลจำนวนนักศึกษาข้างต้นแสดงให้เห็นถึงปัญหาของนักศึกษาที่สำเร็จตามหลักสูตรมีจำนวนน้อยกว่ามาก เมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนนักศึกษาของนักศึกษาที่รับเข้ามาในรุ่นปีการศึกษาเดียวกันรวมถึงการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อระดับปริญญาโทมีจำนวนน้อยกว่าครึ่งของนักศึกษาที่สำเร็จในระดับชั้นปริญญาตรี ส่งผลให้การดำเนินงานในด้านยกระดับคุณภาพชีวิตนักศึกษาถือว่าเป็นเรื่องสำคัญประการหนึ่งที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรตระหนักถึงความสำคัญในการยกระดับคุณภาพชีวิตนักศึกษาเพื่อให้นักศึกษามีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ดังนั้นจึงเป็นเหตุผลที่สำคัญที่ทำให้ผู้วิจัยศึกษาวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพนักศึกษาคณะเศรษฐศาสตร์ หลักสูตรตรี-โท (สองภาษา) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

1.2 วัตถุประสงค์การศึกษา

- 1 เพื่อวัดคุณภาพชีวิตของนักศึกษาระดับหลักสูตรตรี-โท (สองภาษา) คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- 2 เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อดัชนีคุณภาพชีวิตของนักศึกษาระดับหลักสูตรตรี-โท (สองภาษา) คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

1.3 ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษา

ผู้บริหารคณะเศรษฐศาสตร์ หรือผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถนำผลการศึกษาไปใช้เป็นข้อมูลเบื้องต้นในการกำหนดนโยบายส่งเสริมคุณภาพชีวิตการเรียนของนักศึกษาระดับหลักสูตรตรี-โทสองภาษา ให้มีความสอดคล้องและเหมาะสมกับสภาพการเรียนและความต้องการของนักศึกษาระดับหลักสูตรตรี-โทสองภาษา ในอนาคตต่อไป

1.4 ขอบเขตการศึกษา

ในการศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาและวิเคราะห์ระดับคุณภาพชีวิตของนักศึกษาระดับหลักสูตรตรี-โท (สองภาษา) คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จากความพึงพอใจของกลุ่มประชากร ซึ่งมีทั้งหมด 5 ด้านคือ ด้านการเรียน ด้านชีวิตสังคม ด้านที่อยู่อาศัย ด้านความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น และด้านบริการที่ได้รับจากมหาวิทยาลัย ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคือ นักศึกษาระดับปริญญาโทและระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 4 หลักสูตรตรี-โท (สองภาษา) คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จำนวน 217 คน ใช้วิธีการเก็บข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์โดยใช้แบบสอบถามซึ่งผู้ตอบแบบสอบถามเป็นผู้ประเมินด้วยตนเอง ทั้งนี้ทำการศึกษาในช่วงเดือนตุลาคมถึงเดือนธันวาคม พ.ศ. 2555

1.5 นิยามศัพท์

คุณภาพชีวิต หมายถึง ระดับการมีชีวิตที่มีความสุข มีความพึงพอใจทั้งทางด้านวัตถุ และจิตใจ รวมทั้ง ความสัมพันธ์ทางสังคม สิ่งแวดล้อม ค่านิยม และเป้าหมายในชีวิตของแต่ละบุคคล

คุณภาพชีวิตนักศึกษาหลักสูตรตรี-โท (สองภาษา) คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ หมายถึง ระดับการมีชีวิตของนักศึกษาหลักสูตรตรี-โท (สองภาษา) คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ที่มีความสุข มีความ พึงพอใจทั้งทางด้านวัตถุ และจิตใจ รวมทั้งความสัมพันธ์ทางสังคม สิ่งแวดล้อม ค่านิยม และ เป้าหมายในชีวิตของแต่ละบุคคลในที่นี่สามารถแบ่งได้เป็น 5 ด้าน คือ ด้านการเรียน ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านบริการที่ได้รับ

ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกชอบยินดี เต็มใจของนักศึกษาหลักสูตรตรี-โท (สองภาษา) คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ที่มีต่อดัชนีคุณภาพชีวิตนักศึกษา

สารสนเทศ หมายถึง ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตของมนุษย์ สารสนเทศ เกิดจากการนำข้อมูล ผ่านระบบการประมวลผล คำนวณ วิเคราะห์และแปลความหมายเป็นข้อความ อย่าง เป็นระบบตามหลักวิชาการ ที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้